

شهر دانایی

راهنمایی برای سیاست‌گذاران توسعه‌ی شهری

دکتر ایرج نبی پور

پارک علم و فناوری خلیج فارس

مرکز تحقیقات
زیست‌فناوری و مهندسی خلیج فارس

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر

بنیاد رشد و اندیشه سازندگی
استان بوشهر

به نام خداوند جان و خرد

سرشناسه	نی-پور، ایرج، ۱۳۴۲
عنوان و نام پندآور	شهر دانایی: راهنمایی برای سیاست‌گذاران توسعه‌ی شهری / ایرج بنی‌پور؛ آیه سفارش / بنیاد رشد و اندیشه سازندگی استان بوشهر -- او دیگران.
مشخصات نشر	بوشهر: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۱۳۴ص: مصور، جدول، ۱۵×۱۵ س.م.
شابک	978-600-5032-42-0
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
یادداشت	به سفارش بنیاد رشد و اندیشه سازندگی استان بوشهر، پارک علم و فناوری خلیج فارس، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، مرکز تحقیقات زیست فناوری دریایی خلیج فارس.
یادداشت	کتابنامه
یادداشت	نمایه
موضوع	عمران شهری
موضوع	تابیله شهری
موضوع	اقتصاد -- بنیان
موضوع	تکنولوژی اطلاعات -- جنبه‌های اقتصادی
شناسه افزوده	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر
شناسه افزوده	بنیاد رشد و اندیشه سازندگی استان بوشهر
رده بندی کنگره	۱۳۹۲ ن (م) HD
رده بندی دیویی	۳۰۷/۱۴۱۶
شماره کتبخانی ملی	۳۱۷۸۰۶۷

شهر دانایی

راهنمایی برای سیاست‌گذاران توسعه شهری

دکتر ایرج بنی‌پور

چاپ اول: تابستان ۹۲

حروفچینی: فاطمه مرزوقی

ویراستاری، صفحه آرایی: دارا جوکار

ناشر: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر

چاپ: نزهت

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

پارک علم و فناوری خلیج فارس

مرکز تحقیقات زیست فناوری دریایی خلیج فارس

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر

بنیاد رشد و اندیشه سازندگی استان بوشهر

بوشهر، خیابان معلم، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر

فهرست مندرجات

پیشگفتار	۱
فصل اول: مفهوم شهر دانایی	۵
الف/ هر شهر به خوبی توسعه یافته درن	۱۰
ب/ شهر دانایی	۱۱
(۱) درجه‌ی تولید دانایی	۱۳
(۲) وجود آهنگ پابرجا جهت جذب، ترکیب و کاربرد انواع دانایی نوین	۱۴
۳/ قلمرو و میدان چرخش دانایی	۱۴
سودمندی‌های تبدیل شدن به یک شهر دانایی	۱۶
فصل دوم: عوامل کلیدی موفقیت، شکست و پیش‌ران‌های شهر دانایی	۲۱
عوامل شکست در مسیر تبدیل به شهر دانایی	۳۰
پیش‌ران‌های شهر دانایی	۳۲
۱/ خلق شهر دانایی فیزیکی	۳۳
۲/ شناسایی نقاط قوت و ضعف شهر و پرداختن به آنها	۳۳

- ۳/ تنوع در تخصص گرایی ۳۵
- ۴/ سازمان‌های با مهارت دانایی برتر ۳۶
- ۵/ آموزش پر طراوت و چالاک در پیوند با جامعه و اقتصاد ۳۷
- ۶/ ارائه‌ی نقش متمایز کنندگی شهر دانایی ۳۸
- ۷/ سازه‌های پیوندها و ارتباطات نیرومند در درون و برون منطقه‌ی شهری ۴۰
- ۸/ ورود و بگری نیرومند پیرامون چشم انداز دراز مدت شهر دانایی که با شبکه‌ها و مشارکت‌ها، مورد حمایت قرار گرفته باشد ۴۱
- ۹/ سرمایه گذاری در سطح جامعه ۴۴
- فصل سوم: رهیافت روش شناسانه‌ی پیشنهادی برای توسعه‌ی شهر دانایی ۴۵
- الف/ سطوح شدت و بار دانایی ۴۷
- ب/ وجود شایستگی‌های برجسته و جامع توانا ۴۷
- پ/ کارگران دانایی ۴۷
- ت/ دانشگاه چالاک ۴۸
- ج/ اتصال و پیوند ۴۸
- رهیافت روش شناسانه‌ی پیشنهادی برای توسعه‌ی شهر دانایی ۵۰
- هنگامه‌ی اول: شناخت وضعیت کنونی شهر به عنوان یک شهر دانایی ۵۰
- هنگامه‌ی دوم: تعریف راهبرد ۵۳
- هنگامه‌ی سوم: آفرینش یک طرح عملیاتی جامع ۶۸
- هنگامه‌ی چهارم: پیاده سازی ۷۰
- هنگامه‌ی پنجم: اندازه‌گیری/ ارزیابی ۷۰

منظرهای افقی	۷۴
فصل چهارم: دانشگاه‌ها و شهرهای دانایی	۷۷
مدل اول: دیدگاه وسواس گرایانه	۸۱
مدل دوم: دیدگاه اجتماعی	۸۲
مدل سوم: دیدگاه خلاقانه	۸۲
مدل چهارم: دیدگاه میانه روانه	۸۲
اقدامات لازم برای پیوند دانشگاه با شهر دانایی	۸۸
فصل پنجم: نمونه‌های شهرها موفق دانایی محور	۹۵
بارسلونا	۹۷
استکهلم (مرکز رقابت پذیری بین المللی)	۹۹
مونترال	۱۰۲
مونخ (بخش کار و توسعه‌ی اقتصادی)	۱۰۴
دوبلین	۱۰۷
دلفت	۱۱۰
سنگاپور	۱۱۱
ملبورن	۱۱۴
فناوری و ارتباطات	۱۱۴
خلاقیت و زیرساخت فرهنگی	۱۱۷
سرمایه‌ی انسانی	۱۱۷
کارگران دانایی	۱۱۸

نتیجه گیری ۱۲۱

منابع ۱۲۵

نمایه ۱۲۹

www.ketab.ir

به نام خداوند دانایی

ما اکنون در دورهای بنیادین و انتقالی در شکل جامعه زندگی میکنیم که با تغییرات بنیادی اقتصادی همراه است. ماهیت جدید تجارت، اشتغال و کارایی در دهه‌های آینده بسیار با آنچه که اکنون است متفاوت خواهد بود.

در قرن بیست و یکم، برتری نسبی در صنایع و اقتصاد بیشتر از آن که تابعی از دارایی‌های طبیعی، سرمایه‌ای و نیروی کار یک ملت باشد، بر گردهای مهارت‌ها و توان فناوری آن کشور است و طبیعت و تاریخ، کمترین نقش را دارند و هوش، مهارت و نوآوری انسان‌ها به عنوان برترین ذخایر ملل مورد توجه قرار می‌گیرند. این تحولات، موجب زایش اقتصاد دانایی محور، در هزاره‌ی جدید شده است.

بر اساس نظریه‌ی پل رومر، اقتصاددان برجسته‌ی استانیفوردی، با تغییر در مدل نئوکلاسیک، با در نظر

گرفتن نقش هسته‌ای برای "دانایی" در سیستم اقتصادی، ما با دوره‌ای رو به رو هستیم که اگر کشورهای در حال توسعه، به سوی اقتصاد دانایی محور حرکت نمایند، حتی با داشتن منابع سرشار طبیعی نمی‌توانند هرگز رشد اقتصادی را به دست آورند. اقتصاد دانایی محور، فرآورده‌ی سه مکانیسم است؛ آموزشی و سرمایه‌ی انسانی، دوم شبکه‌های ارتباطات دانایی با ابزار فناوری اطلاعات و سوم نوآوری و کشفیات.

هر چند که امروز شهر دانایی، در گذر هنگامه‌ی پیش پارادایمی خلاص است، اما چنین می‌نماید که این مفهوم برخاسته از این سه مکانیسم اقتصاد دانایی محور است.

شهر دانایی می‌تواند نقش بی‌همتایی را در خلق دانایی، رشد و توسعه‌ی اقتصادی ایفا نماید. بنابراین،

شهر دانایی از دیدگاه فیزیکی و نهادی، عملکردهای پارک‌های علم و فناوری را در عملکردهای شهری ترکیب می‌نماید و از دید عملکردی نیز شهری است که هدفمندانه به گونه‌ای طراحی گردید است که به پرورش و فربه نمودن دانایی می‌پردازد و مفاهیمی همانند دالان‌های دانایی، دهکده‌ی دانایی و مناطق دانایی را پوشش می‌دهد. در این شهر دانایی می‌تواند در خلق اشتغال، رشد و کتاب در درآمد جامعه و خلق ثروت، افزایش کیفیت زندگی شهروندان، فراهم آوردن دسترسی مؤثر به زیرساخت‌های حمل و نقلی، طراحی شهری و معماری‌ای که فناوری‌های نوین را پیوند می‌دهد، افزایش سطح رقابت تخصص گرایانه، ایجاد شبکه‌های پر نفوذ تجاری، ایجاد ظرفیت دسترسی به دیگر بازارها، ارتقاء سطح آموزش و مهارت شهروندان، دفاع از فرهنگ کسب و کار مشارکتی و رقابت پذیر، ارائه‌ی خدمات عمومی خلاقانه و پاسخگو و زمینه ساز آشکار سازی فرهنگ تحمل پذیری و پذیرنده‌ی فرهنگ‌های متنوع بر پایه‌ی شایسته سالاری، نقش ایفا نماید.

هر چند که در کشور عزیزمان، شاهد درخشش

پارک‌های علم و فناوری بوده‌ایم و در پاره‌ای از شهرها نیز گام‌هایی به سوی بینان دهکده‌های دانایی یا دالان‌های دانایی برداشته شده است، اما چنین می‌نماید که در هیچ کدام یک از شهرهای دانایی ایران، مفاهیم توسعه‌ی شهری دانایی محور که با مفاهیم شهرهای دانایی در هم آمیخته‌اند به کار گرفته نشده‌اند. این مفاهیم شامل توجه به فناوری ارتباطات، بهبود و ارتقاء زیر ساخت‌های خلاقیت فرهنگی، توجه بی‌نهایت به سرمایه‌ی انسانی در قالب کارگران دانایی و توسعه‌ی شهری با تأکید بر کیفیت زندگی و زیست پذیری شهر می‌شوند.

در این نوشتار تلاش شده است که پس از رخنمایی از مفهوم شهر دانایی، به عوامل کلیدی موفقیت شبکه‌ی و پیش‌ران‌های فرا روی شهرهای دانایی پرداخته شده و آنگاه در قالبی علمی و روش‌شناسانه، الگویی را توسعه‌ی شهر دانایی ارائه نماید؛ آنگاه به ارتباطات بین‌رئیک شهر- دانشگاه اشاره گردیده و در نهایت شهرهای موفق دانایی در عرصه‌ی جهانی شناسانده شوند.

کوشش شده است که همه‌ی گفتمان‌ها از

سر چشمه‌های ناب در عرصه‌ی ادبیات علمی موجود
شهرهای دانایی برگرفته شود. بی شک این نوشتار،
برای پژوهندگان و صاحبان اندیشه و قلم در این
گستره، همچون پیشکشی بال ملخ به نزد سلیمان
است. از این رو این نوشتار هرگز برای این گروه از
جستجوگران عبید نخواهد بود؛ زیرا جامعه‌ی هدف آن
سیاست‌گذاران توسعه‌ی شهری و سیاستمداران
توسعه‌ی اقتصاد شهری می‌باشد که در دولت محلی و
شوراهای شهری منزل گزیده‌اند. در تداوم فخر آوری
و برجستگی شهر خود، در اقتصاد پر کتاب بسیار
متغیر کنونی می‌باشند.

سزاوار است از اساتید بزرگوارم جناب آقای

دکتر مهدی محمدی، رئیس محترم پارک علم و فناوری
خلیج فارس و جناب آقای دکتر رضا آذین، استاد محترم
دانشگاه خلیج فارس که پیشنهاد تدوین این نوشتار را
ارائه فرمودند و از نظرات و رهنمودهای ایشان بسیار
سود جستهم، کمال سپاسگزاری را بنمایم.

در پایان این حقیر از تلاش‌های برادر عزیزم
جناب آقای دارا جوکار در باز آفرینی تصاویر و نمودارها
و ویرایش و صفحه آرایی نوشتار، پدر عزیزم جناب
آقای اسماعیل نبی پور در بازخوانی متن و سرکار خانم
فاطمه مرزوقی در حروفچینی سپاسگزاری می‌نماید.

به امید پدیداری و شکوفایی شهرهای دانایی
در این مرز پراندیشه و پایدار.

دکتر یحیی نبی پور